

ÉDITH
PIAF

RŌATA
NŌRŌCULUI

NEMIRA

ÉDITH
PIAF

R O A T A
N O R O C U L U I

Traducere din limba franceză de
BOGDAN GHIȚĂ

Cuvânt-înainte de
GEORGE BANU

Prefață de
JEAN COCTEAU

Postfață de
FRED MELLA

NEMIRA

Colecție coordonată de Irina CERCHIA
Coperta: Adnan VASILE
Prepress copertă: Alexandru CSUKOR
Redactor: Irina CERCHIA
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Ioana POPA

Redactor-șef: Alina SÂRBU
Director editorial: Alexandra RUSU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PIAF, ÉDITH

Roata norocului / Édith Piaf; trad. din lb. franceză de: Bogdan Ghiță;
cuvânt-înainte de: George Banu; prefață de: Jean Cocteau; postafață de:
Fred Mella - București: Nemira Publishing House, 2022
ISBN 978-606-43-1288-4

I. Ghiță, Bogdan (trad.)
II. Banu, George (cuvânt-înainte)
III. Cocteau, Jean (pref.)
IV. Mella, Fred (postf.)

821.133.1

Édith Piaf
AU BAL DE LA CHANCE
Copyright © L'Archipel, 2003

© Nemira, 2022

Tiparul executat de tipografia ARTPRINT SRL.
Tel: 0723.13.05.02; e-mail: office@artprint.ro

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1288-4

”

Édith Piaf a cette beauté de l'ombre qui
s'exprime à la lumière. Chaque fois qu'elle
chante, on dirait qu'elle arrache son âme
pour la dernière fois.”

Jean Cocteau

„Édith Piaf are această frumusețe a umbrei care se
exprimă în lumină. De fiecare dată când cântă, ai zice
că-și smulge sufletul pentru ultima oară.”

JEAN COCTEAU

CUVÂNT-ÎNAINTE

de George Banu

Édith Piaf este unică.

Pe vremea când eram student la București, îmi imaginam, ascultând-o și văzând-o, că e una dintre bocitoarele din Balcani. Una dintre acele femei în doliu, care-și îndreaptă spre cer strigătele sfâșietoare, concentrând în ea toată durerea lumii. Una dintre acele femei de la sat care își exprimă suferința fără pu-doare și fără rezerve. Una dintre acele femei care amintesc de tragediile grecești și de bacantele Atenei.

Dacă la început nu auzeam decât lamentări, abia după ce am ajuns la Paris, mai târziu, am înțeles cuvintele cântecelor. Cuvinte obișnuite, culese din cartierele pe care le descopeream și a căror imagine îmi evoca viața lor anterioară. Teritorii marginale, unde se discută cu reținere și unde se trăiește cu pasiune.

Așadar, Édith Piaf a pecetluit legătura dintre adolescența și tinerețea mea. Ea și-a depus matca asupra celui care sunt astăzi, cel de acolo, dar și cel de aici, amprentă inconfundabilă. Eroină tragică din Balcani și personaj al suburbiilor pariziene. Ea este unică!

Édith Piaf este o „mitologie“.

„Mitologie“ în sensul pe care Roland Barthes l-a atribuit cuvântului, și anume faptul de a cristaliza un personaj sau o activitate care definesc spiritul unei epoci și al unei națiuni. Fără îndoială, ea a înfățișat fără rețineri oameni pasionali, animați de energia dorinței și de suferința înfrângerii. Pe toți i-a cunoscut, iar cuvintele din cântecele ei intervin ca o confirmare, la fel ca lirismul durerii urbane, ale cărei acorduri le interpretează fără precauție, fără să ezite. O ascultăm și, totodată, îi descoperim în paginile acestei cărți confesiunile discrete. Édith este o „mitologie“ franceză!

Édith Piaf este o artistă de stradă.

În această carte de memorii, ea povestește despre peregrinările alături de tatăl său, contorsionist, despre cheta pe care era nevoită s-o facă, despre cântecele pe care le oferea uneori în semn de mulțumire. Când mi-o imaginez, o asemăn imediat cu Gelsomina din *La Strada*, filmul lui Fellini, două ființe legate deopotrivă prin suferința și prin puritatea lor poetică. A colindat toată Franța alături de camarazii ei, cu care a împărtășit viața dură a spectacolelor susținute pe scene improvizate, în fața unui public pestriț. Și-a afirmat vocația înfruntând

greutățile unei vieți hoinare. Însuflețită de dorința de a dărui puțină plăcere oricui voia s-o asculte, chiar și idolului său, Charlie Chaplin, care a onorat-o într-o seară cu prezența lui. Charlot și „la môme de Paris“ – o întâlnire între doi eroi ai „timpurilor noi“. Doi artiști ai străzii.

Édith Piaf este o femeie liberă.

Se știe că a trăit pasional, iar paginile acestei cărți, chiar dacă într-un mod ceva mai discret, o confirmă. Cu o forță de nestrămutat, s-a dedicat atât artei sale, cât și partenerilor, definindu-se prin dorințe pe deplin satisfăcute, prin asumarea frenetică a sentimentelor, dar și prin disperarea eșecurilor. A făcut din acest foc interior un mod de viață și astfel s-a simțit cu adevărat împlinită, căci nu disprețuia nimic mai mult pe lume decât siguranța unei existențe „vegetale“. Ea se declară și se acceptă drept o femeie lipsită de constrângeri. O femeie liberă.

Édith Piaf și verișoara ei româncă, Maria Tănase.

Totul la ea amintește de Maria Tănase, întrucât aparțin amândouă unei familii comune. Unice și legendare, libere și autentice. Asemănarea poate surprinde la prima vedere, dar se impune fără dificultate. Fiecare dintre ele reprezintă modelul de artist care cristalizează identitatea unui popor. Ele sunt mai mult decât niște simple cântărețe, căci întruchipează sensibilitatea spectatorilor dintr-o epocă sau dintr-o categorie socială, care, grație „geniului“ lor, cum spunea Cocteau, sunt puse în valoare. Amândouă își clamează la fel de intens

suferința, dar și setea de viață, căreia i se dăruiesc fără rezervă, nici calcul. Excesul le reunește. Ele se reflectă una pe cealaltă într-o oglindă comună.

Ca un ac cu gămălie.

Nu a încetat, nici pe scenă, nici în carte, să amintească de statura ei micuță. Ca un ac cu gămălie... dar mereu îmbrăcată în negru. Aceste două elemente definitorii atestă întocmai forța ei de a rezista, refuzul de a se schimba, de a se recunoaște înfrântă. Atât în viață, cât și pe scenă, ea a adăugat incandescență muzicii, reușind să întruchipeze imaginea unei creatoare intransigente. Nu i-a lipsit dorința de luptă, iar respingerea capitulării s-a manifestat constant. A luat forma unui „mic David“, care, înarmat cu o voce unică și o inimă cu resurse inepuizabile, a sfârșit prin a se impune lumii ca figură exemplară a unei cântărețe care s-a consumat, dar care nu și-a pierdut curajul niciodată.

Nimeni nu seamănă cu Édith.

Simbol al oamenilor obișnuiți și idol al unei lumi. Să citim cu drag aceste mărturii modeste și discrete, aceste dovezi ale altor vremuri, văzute prin ochii unei artiste fără pereche. Și să re trăim pasiunea pe care Édith Piaf o va stârni mereu!

PREFAȚĂ

de Jean Cocteau

Îmi place mult felul dezinvolt în care Stendhal folosește cuvântul „geniu“. Găsește geniu la o femeie care urcă în mașină, la o femeie care știe să zâmbească, la un jucător de cărți care își lasă adversarul să câștige. Pe scurt, cuvântul se adresează oricui. Vreau să spun prin asta că aceste femei și acest jucător adună într-o secundă toate puterile confuze care compun grația și le așază în punctul extrem. Lăsați-mă să adopt stilul lui Stendhal pentru a vă spune că doamna Édith Piaf are geniu. E inimitabilă. Nu a mai existat vreodată Édith Piaf și nici nu va mai exista vreodată. La fel ca Yvette Guilbert sau Yvonne George, la fel ca Rachel sau Réjane, ea e o stea care se mistuie în solitudinea nocturnă a cerului Franței. Ea e cea pe care o contemplă cuplurile îmbrățișate care știu încă să iubească, să sufere și să moară.

Priviți această mică persoană ale cărei mâini sunt cele ale șopârlei din ruine. Priviți-i fruntea de Bonaparte, ochii de orb,

care tocmai ce și-au regăsit vederea. Cum va cânta ea? Cum se va exprima ea? Cum va scoate ea din pieptul său strâmt plângerile mari ale nopții? Și iată că ea cântă sau, mai degrabă, asemenea privighetorii din aprilie, ea încearcă un cântec de dragoste.

Ați ascultat această execuție a privighetorii? Ea își dă oste-neala, ezită, își dregre vocea, se sufocă. Își dă drumul și cade iarăși. Și dintr-odată își găsește vocea. Vocalizează. Bulversează.

Rapid, Édith Piaf, care se examinează și care își examinează publicul, și-a găsit cântul. Și iată că o voce care iese din viscere, o voce care o locuiește din cap până-n picioare, așterne un val înalt de catifea neagră. Acest val cald ne inundă, trece prin noi, ne pătrunde. Turul e jucat. Édith Piaf, asemenea privighetorii invizibile, așezată pe creanga sa, va deveni ea însăși invizibilă. Nu vor mai rămâne din ea decât privirea, mâinile palide, această frunte de ceară, care agață lumina, și această voce care se umflă, care urcă, care treptat se substituie ei și care, mărindu-se asemenea umbrei sale pe un zid, va înlocui glorios această fetiță timidă. Din acest minut, geniul doamnei Édith Piaf devine vizibil și fiecare îl remarcă. Ea se depășește. Își depășește cântecele, muzica și cuvintele. Ne depășește. Sufletul străzii pătrunde în toate camerele din oraș. Nu mai e doamna Édith Piaf cea care cântă, ci ploaia care cade, vântul care bate, clarul de lună care își așterne fața de masă.

„Gura de umbră“. Termenul pare să fi fost inventat pentru această gură prevestitoare.

Jean Cocteau

*Le long de l'herbe,
L'eau coule et fait des ronds,
Le ciel superbe
Éblouit les environs.
Le grand soleil joue aux boules
Avec les pommiers fleuris,
Les bals devant l'eau qui coule
Rabâchent des airs de Paris...
Danse, danse au bal de la chance,
Danse, danse, ma rêverie!
L'amour, ça coule au fil de l'eau!
Danse, danse, au bal de la chance,
Danse, danse, mon coeur d'oiseau!*¹

---

¹ „De-a lungul ierbii/ Apa curge și face cercuri./ Cerul superb/ Orbește împrejurimile./ Soarele uriaș joacă un joc cu merii înfloriți./ Balurile din fața apei care curge/ Sporovăiesc arii de Paris.../ Dansează, dansează în roata norocului,/ Dansează, dansează visarea mea!/ Dragostea curge pe firul apei!/ Dansează, dansează în roata norocului,/ Dansează, dansează, dragostea mea de pasăre!“ (n. tr.).